

Prof. Dr. Kemal Akdamar

Prof. Dr. Atilla ERTAN, FACP, AGAF, MACG

The Methodist Hospital/Baylor College of Medicine, Houston, Texas and The Weill Medical College of Cornell University, New York, New York

Prof. Dr. Ali Özden'in önerisine uyararak, Prof. Dr. Kemal Akdamar ile ilgili

bu yazıyı gönderiyorum. Kemal'i 51 yaşında iken 2 Şubat 1986'da kaybettik. 1986'dan bu yana geçen zaman içinde Kemal'i sık aralıklarla ve birçok nedenlerle aradık ve andık.

Kemal 1 Ocak 1935'de Gaziantep'te doğdu. İzmit Lisesi'nden 1953'te ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden de 1959'da mezun oldu. Dahiliye Uzmanlığını 1959 ile 1962 yılları arasında Missouri-St. Louis'deki St. Mary Hastanesinde tamamladı. Aynı hastanede çalışan Marilyn ile 1961'de evlendi. Gastroenteroloji uzmanlığını 1963-1965'te Tulane Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tamamladıktan sonra tekrar Türkiye'ye döndü. 1966-1967 yıllarında Hadımköy Askeri Hastanesi'nde askerlik görevini tamamladı. 1968'de tekrar Tulane Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne dönüp, baş asistanlık ve doçentliği sırasında, ABD'deki dahiliye ve gastroenteroloji uzmanlık sınavlarını tamamladı. Eğitim, idari ve araştırmalarındaki başarılarının devamlılığı paralelinde, 1972'de Tulane Üniversitesi Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Bölümü Başkanlığına seçildi ve 1974'de de profesör oldu.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki öğrencilik yıllarında uzaktan tanıdığım Kemal ile, Pennsylvania Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde bulunduğum yıllarda (1969-1971), ABD'de yapılan toplantılar sırasında daha yakından görüşmelerim oldu. 1971 yılında ve sonrası tekrar ABD'ye dönmem için ısrarlı idi. Türkiye'deki sosyal ve siyasi karışıklıkların da dürtüsü ile Tulane Üniversitesi Gastroenteroloji Bölümü'ne gelmeye karar verdim. Eşim İnci ile birlikte o zamanlar 5 yaşında olan kızım Başak ve 4 yaşın-

Resim 1: Kemal Akdamar'la birlikte endoskopi çalışması, 1981

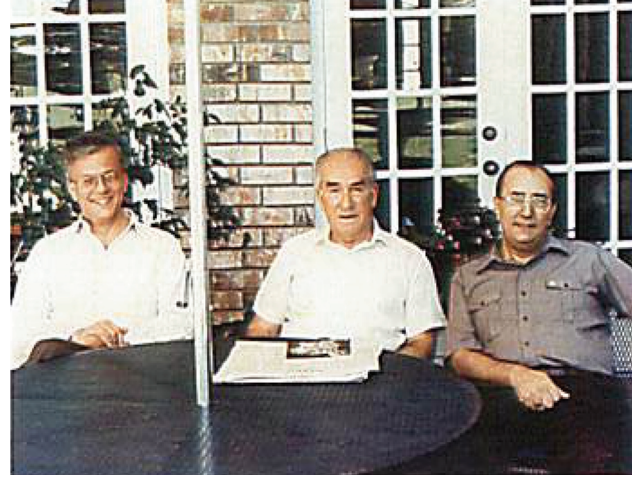
daki oğlum Barış'ı da alıp, 1980 Ocak ayında New Orleans'a geldik. Kemal'in de Funda ve Rana adlarında iki kızı, Erol ve Murat adlarında iki oğlu olmuştur. Bizler gibi ailelerimiz de iyi anlaşmış, kaynaşmışlardır.

1980 ile 1986 arasında başarılı tıp eğitimi, idari ve araştırma aktivitelerimizi birlikte sürdürdük. Ahenkli bir biçimde çeşitli araştırma projelerini yürütüp, ABD'de veya uluslararası toplantılarda birçok tebliğ ve konferanslarımız oldu. Bu dönem içinde, iyi ismi olan tıp dergilerinde birlikte makalelerimiz basıldı (1-20). Somatostatin'le ilgili katkılarımız Gastroenterology (1981,1984), Peptides (1981), J Clin Endocrinol Met (1981), Dig Dis Sci (1984, 1986), Scand J Gastroenterol (1987); gastrik mukoza ile ilişkili çeşitli çalışmalarımız Lancet (1982), Amer J Gastroenterol (1982 & 1985), Gastrointest Endosc (1982, 1983 & 1984), J Clin Pharma Ther (1984 & 1985), Life Sci (1987) ve pankreatitle ilgili katkılarımız da J Clin Endocrinol Metab (1981 & 1985), Ann Intern Med (1985), Gastrointest Endosc (1985), Pancreas (1986) ve Peptides (1986 & 1987)'de yayımlandı.

1980-1987 yıllarında ABD'nin birçok eyaletinden ve dünyanın birçok ülkelerinden seçtiğimiz 30 dahiliye uzmanına gastroenteroloji eğitimi verdik. Tulane Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaptığımız çeşitli ulusal ve uluslararası tıbbi toplantılara birçok tanınmış konuşmacılar katıldı. Bu arada hocalarımız Prof. Dr. Frank P. Brooks (Resim 2) ve Prof. Dr. Zafer Paykoç da (Resim 3) şeref misafirimiz oldular.

Resim 2: Prof. Dr. Frank P. Brooks'un New Orleans ziyareti, 1984

Resim 3: Prof. Dr. Zafer Paykoç'un New Orleans ziyareti

Bu keyifli ve prodüktif akademik koşuşturmamız sırasında, hiç beklenmedik biçimde, Kemal'e ileri dönemde yakalanmış bir hipernefroma tanısı kondu ve bütün uğraşılara rağmen çok genç ve en verimli yaşlarında Kemal'i 1986'da kaybettik. Hastalığı sırasında, Bölüm Başkanlığı yanında Tulane Üniversitesi özel hastanesinin "Chief of Staff"ı idi. O sıralarda da günlük görüşmelerimiz ve desteğim aralıksız sürüyordu. 1984 sonrası iki yıl süreyle Prof. Dr. Halil Değertekin (13-17, 19, 20) ve daha sonra da Prof. Dr. Ali Özden (19, 20, 24-27) bizim laboratuvarlarda araştırma yapıyor ve her ikisinin de başarılı aktiviteleri Kemal'i son derece memnun ediyordu. Görüşmelerimiz sırasında, Türkiye'deki gastroenteroloji akademisyenlerine daha etkin bir biçimde yardıma devam etme kararı verdik ve ölümünden hemen önce, Kemal'in adına bir vakıf kurdum, "The Kemal Akdamar, M.D. Gastroenterology Research Fellowship Foundation".

Tulane Üniversitesi idarecileri ile yaptığım görüşmelerde, vefat eden yabancı kökenli bir tıp akademisyeni adına, yabancı kökenli diğer tıp akademisyeninin başkanlık yapacağı Vakfa, New Orleans'daki süren ekonomik sıkıntıları içinde önemli oranlarda para toplanamayacağı açıklıkla belirtildi. Tulane'deki idarenin ilk aylar içinde Vakfa çok sıcak bakmamasına rağmen, hastalarımız ve dostlarımızın desteği ile iki yıllık süre içinde 450.000 \$ toplandı (şu anda yarım milyon doları var). Üniversitenin resmi belgelerine, o zamanki Tulane Üniversitesi Tıp

Fakültesi “Chancellor”i olan Dr. John Walsh’in desteği ile, Vakfın yalnızca Türkiye’den gelecek gastroenteroloji akademisyenlerine hizmet verebileceği kaydını koydurttum. Bu çerçevede içinde Vakfın getirdiği yıllık gelirini Türkiye’den gelen akademisyenlere maaş olarak verebildik. Bu temelde ve diğer başkaca desteklerle, rahmetli Prof. Dr. Oktay Yeğinsu (24-26, 32, 42), Prof. Dr. Raşit Vural Yağcı (36, 39, 40, 42), Prof. Dr. Zeynel Mungan (43-47, 51) ve Prof. Dr. Serhat Bor (52, 56) eğitim ve araştırmalarını iki yıllık dönemlerle, başarılı ve verimli biçimde sürdürdüler.

Daha kısa sürelerle ve kendi imkanları ile gelen Dr. Öznur Kuşakçioğlu, Prof. Dr. Sait Kapıcıoğlu (35), Prof. Dr. Nilgün Alptekin (36, 39, 40, 42) ve Prof. Dr. Vahit Özmen de (43-44, 46) Tulane Üniversitesi Gastroenteroloji Bölümündeki eğitim ve çalışmalarını sürdürdüler. Benim Tulane’den 1990 sonrası ayrılmam sonrası, yerimi alan Prof. Dr. Roy Orlando, bir ölçüde Vakfın amacına uygun ama kısıtlı bir biçimde aktiviteleri sürdürdü. Geçen yıl içinde olan

“Hurricane Katrina” felaketi sonrası, tüm Tulane Üniversitesi Tıp Fakültesi gibi, Vakfın aktiviteleri de durdu. Vakfın bütçesindeki ana paraya kimsenin dokunamayacağı gibi, amacı da değiştirilemez biçimde duruyor. Bu Vakfın potansiyelini tekrardan aktive edebilmek için, Tulane Üniversitesi Tıp Fakültesi’nin tekrar organize olması ve yeni Gastroenteroloji Bölüm Başkanı seçilmesinin beklentisi içindeyiz.

Geçen 21 yıldan daha uzun süre içindeki, yukarıda kısaca özetlediğim, Tulane’deki akademik gelişmelerin bir ölçüde Kemal’i memnun ettiğini sanıyorum. (1-56). Kelimelerle tarifi güç, çok üstün nitelikleri ve yetenekleri olan bu aziz dostum, ailesine de son derece bağımlı idi. Vefatından sonraki yıllar içinde dört çocuğu tıpla ilgili konulardaki başarılı kariyerlerini sürdürdüler (Erol hastane idarecisi, Murat gastroenterolog, Funda ve Rana da hemşire oldular) ve Kemal’in 10 torunu oldu. Marilyn ise bir daha evlenmedi. Bu çok büyük klinisyen, etkileyici hoca, verimli idareci ve muhteşem bir tıp lideri olan Kemal’i anmaya ve aramaya devam edeceğiz.

KAYNAKLAR

1. Ertan A, Taminato T, Akdamar K, et al. Immunoreactive somatostatin in human pancreatic secretion. *J Clin Endocrinol Metab* 1981; 52: 589-91.
2. Arimura A, Groot K, Taminato T, et al. Immunoreactive somatostatin in human pancreatic and gastric juice. *Peptides, The Brain-Gut Axis. A New Frontier* 1981; Supp I: 271-4
3. Ertan A, Acikalin T, Akdamar K. Prepyloric diverticulum. *Gastrointest Endosc* 1982; 28: 46-8.
4. McMahon FG, Ryan JR, Akdamar K, et al. Upper gastrointestinal lesions after potassium chloride supplements: A controlled clinical trial. *Lancet* 1982; II: 1059-61.
5. Ertan A, Kedia SM, Agrawal NM, et al. Fiberoendoscopic removal of a tooth-brush from the gastroduodenal area using rat tooth forceps. *Gastrointest Endosc* 1983; 29: 144-5 (LTE).
6. Ertan A, Janney A, Akdamar K. *Campylobacter enterocolitis in New Orleans. J Southern Med Assoc* 1983; 76: 855-8.
7. Ryan JR, McMahon FG, Akdamar K, et al. Mucosal irritant potential of a potassium-sparing diuretic and of wax-matrix potassium chloride. *J Clin Pharmacol Ther* 1984; 35: 90-3.
8. Ertan A, Arimura A, Akdamar K, et al. Pancreatic immunoreactive somatostatin and diabetes mellitus. *Dig Dis Sci* 1984; 29: 625-30.
9. McMahon FG, Ryan J, Akdamar K, et al. Effect of potassium chloride supplements on upper gastrointestinal mucosa. *J Clin Pharm Ther* 1984; 35: 852-5.
10. Ertan A, Hollander A. Vascular malformations of gastrointestinal tract. *Survey Dig Dis* 1985; 3: 42-8.
11. Ertan A, Akdamar K, Litwin M, et al. Pancreas divisum may be only coincidental. *Gastroint Endosc* 1985; 31: 300-52.
12. Değertekin H, Van Meter K, Ertan A, et al. Effect of hyperbaric oxygen therapy and a xanthine oxidase inhibitor on diet-induced acute pancreatitis. *Ann Int Med* 1985; 103: 474-5.
13. Değertekin H, Akdamar K, Yates R, et al. Choline deficient ethionine enriched diet induced liver changes in mice-electron and light microscopic studies. *Acta Anatomica* 1986; 125: 174-9.
14. Ertan A, Değertekin H, Akdamar K, et al. A new criterion in the assessment of N benzoyl-tyrosyl-p-aminobenzoic acid test. *Pancreas* 1986; 1: 176-9.
15. Değertekin H, Ertan A, Akdamar K, et al. The effect of somatostatin and somatostatin analog on diet-induced acute pancreatitis in mice. *Peptides* 1986; 6: 1245-7.
16. Akdamar K, Ertan A, Agrawal NM, et al. Upper gastrointestinal endoscopy in normal asymptomatic volunteers. *Gastroint Endosc* 1986; 32: 78-80.
17. Değertekin H, Ertan A, Akdamar K, et al. Release of intraluminal gastric somatostatin-like immunoreactivity in response to various stimuli in man. *Dig Dis Sci* 1986; 31: 833-9.
18. Ertan A. In Memorium-Kemal Akdamar, M.D. *ATA-USA*, 1986; 8: 45-6.
19. Özden A, Değertekin H, Yeğinsu O, et al. Mechanism of release of gastric luminal somatostatin-like immuno-reactivity in response to pentagastrin and sham feeding in man. *Scand J Gastroenterol* 1987; 22: 1257-62.

20. Arimura A, Minamino N, Uehara A, et al. Somatostatin, corticotropin releasing hormone and growth hormone releasing hormone in gastrointestinal tract. In: Pholpramool C, Sudsuang R, (eds.), Proceedings of the First Congress of the Asian and Oceanian Physiological Societies. 1987: 159-66.
21. Rossowski WJ, Özden A, Ertan A, et al. Regulation of somatostatin and gastrin binding sites in rat gastrointestinal mucosa by ulcerogenic dose of cysteamine. *Life Sciences* 1987; 40: 1783-9.
22. Ertan A, Arimura A. Somatostatin and stomach. *Surv Dig Dis* 1987; 5: 13-20.
23. Browder W, Gravois E, Vega P, et al. Obstructing pseudocyst of the duct of Santorini in pancreas divisum. *Amer J Gastroenterol* 1987; 82; 3: 258-61.
24. Wiles D, Yeğinsu O, Özden A, et al. Gastric, duodenal and pancreatitis somatostatin-like immunoreactivity during hypovolemic shock. *Dig Dis Sci* 1988; 33: 878-82.
25. Ertan A, Özden A, Golodner E, et al. Gastric luminal somatostatin secretion of normals and patients with pernicious anemia and with Zollinger-Ellison syndrome. *Dig Dis Sci* 1988; 33: 1596-1600.
26. Rossowski WJ, Ertan A, Özden A, et al. Cholinergic muscarinic and somatostatin binding sites in idiopathic intestinal pseudo-obstruction. *Amer J Med Sci* 1988; 296 (6): 399-405.
27. Rossowski WJ, Ertan A, Özden A, et al. Somatostatin, gastrin and cholinergic muscarinic binding sites in rat gastric, duodenal and jejunal mucosa. *Scand J Gastroenterol* 1988; 23: 717-25.
28. Cohen S, Sachar DB, Ertan A, et al. Training and third-tier certification in gastroenterology. *Gastroenterology* 1988; 94: 1085-6.
29. Ertan A, Arimura A. Regulation of gastric somatostatin secretion. *Gastroenterology* 1988; 95: 847-8.
30. Godiwala T, Andry M, Agrawal N, et al. Consecutive Verratia Marcescens infections following endoscopic retrograde cholangiopancreatography. *Gastroint Endosc* 1988; 34: 345-7.
31. Ertan A, Litwin MS, Hammer RA, et al. Antral gastrin cell hyperfunction associated with chronic pancreatitis. *Can J Gastroenterol* 1988; 2: 123-6.
32. Rossowski WJ, Murphy WA, Jiang NY, et al. Effects of a novel bombesin antagonist analogue on bombesin-stimulated gastric acid secretion and growth hormone release in the pentobarbital-anesthetized rat. *Scand J Gastroent* 1989; 24: 121-8.
33. Burnett D, Ertan A, Jones R, et al. Use of external shock-wave lithotripsy and adjuvant ursodiol for the treatment of radiolucent gallstones: A national multicenter study. *Dig Dis Sci* 1989; 34: 1011-5.
34. Rossowski WJ, Rossowski TM, Zacharia S, et al. Galanin binding sites in rat gastric and jejunal smooth muscle membrane preparations. *Peptides* 1990; 11: 333-8.
35. Kapıcıoğlu S, McNamara DB, Vacarella MY, et al. Prostaglandin E2 formation by rat gastroduodenal tissue following intragastric acid perfusion. *Prostaglandins Leukotrienes and Essential Fatty Acids*. 1990; 39: 277-81.
36. Yağcı RV, Alptekin N, Rossowski WJ, et al. Inhibitory effect of galanin on basal and pentagastrin-stimulated gastric acid secretion in rats. *Scand J Gastroenterol* 1990; 25: 853-8.
37. Hammer RA, Fenandez C, Ertan A, et al. Anesthetic dependence of the inhibitory effect of neurotensin on pentagastrin-stimulated acid secretion in rats-A possible role of somatostatin. *Life Sciences* 1991; 48: 333-9.
38. Mungan Z, Ertan A, Hammer RA, et al. Effect of pituitary adenylate cyclase activating polypeptide on rat pancreatic exocrine secretion. *Peptides* 1991; 12:559-62.
39. Yağcı RV, Alptekin N, Zacharia S, et al. Galanin inhibits pancreatic amylase secretion in the pentobarbital-anesthetized rat. *Regulatory Peptides* 1991; 34: 275-82.
40. Alptekin N, Yağcı RV, Ertan A, et al. Comparison of prolonged in vivo inhibitory activity of several potent bombesin antagonists on bombesin-stimulated amylase secretion in the rat. *Peptides* 1991; 12: 749-53.
41. Zacharia S, Rossowski WJ, Jian NY, et al. New reduced peptide bond substance P agonists antagonists-Effect on smooth muscle contraction. *Eur J Pharmacol* 1991; 203: 353-7.
42. Yeğinsu O, Alptekin N, Yağcı RV, et al. Effects of stress on gastric and duodenal somatostatin-like immunoreactivity in rats. *Turkish J Med Biol Res* 1991; 2: 311-6.
43. Mungan Z, Özmen V, Ertan A, et al. Pituitary adenylate cyclase activating polypeptide-27 (PACAP27) inhibits pentagastrin-stimulated gastric acid secretion in conscious rats. *Regulatory Peptides* 1992; 38: 199-206.
44. Mungan Z, Özmen V, Ertan A, et al. Structural requirements for galanin inhibitor of pentagastrin-stimulated gastric acid secretion in conscious rats. *Eur J Pharmacol* 1992; 214: 53-7.
45. Mungan Z, Ertan A, Arimura A. Effect of PACAP on rat gastrointestinal functions. *Regulatory Peptides* 1992; 37: 336.
46. Rossowski WJ, Zacharia S, Mungan Z, et al. Reduced gastric acid inhibitory effect of pGIP (1-30)NH2 fragment with potent pancreatic amylase inhibitory activity. *Regulatory Peptides* 1992; 39: 9-17.
47. Mungan Z, Arimura A, Ertan A, et al. Pituitary adenylate cyclase activating polypeptide relaxes rat gastrointestinal smooth muscle. *Scand J Gastroenterol* 1992; 27(5): 375-80.
48. Lopez J, Wright JA, Hammer RA, et al. Chronic pancreatitis is associated with a high prevalence of Giardiasis. *Can J Gastroenterol* 1992; 6(2): 73-6.
49. Ertan A, Hernandez RE, Campeau RJ, et al. Extracorporeal shock-wave lithotripsy and ursodiol alone in the treatment of gallstones. *Gastroenterology* 1992; 103: 311-6.
50. Hammer RA, Ochoa A, Fernandez C, et al. Somatostatin as a mediator of the effect of neurotensin on pentagastrin-stimulated acid secretion in rats. *Peptides* 1992; 13: 1175-9.
51. Rossowski WJ, Zacharia S, Mungan Z, et al. Galanin: structure-dependent effect on pancreatic amylase secretion and jejunal strip contraction. *Eur J Pharmacol* 1993; 240: 259-67.
52. Bor S, Caymaz-Bor C, Tobey NA, et al. The effect of ethanol on the structure and function of rabbit esophageal epithelium. *Am J Physiol (Gastrointest and Liver Physiol)* 1998; 274: 819-26.
53. Bor S, Caymaz-Bor C, Tobey NA, et al. Esophageal exposure to ethanol increases the risk of acid damage in rabbit esophagus. *Dig Dis Sci* 1999; 44: 290-300.
54. Abdunour-Nakhoul S, Bor S, Orlando RC. Mechanisms of basolateral sodium transport in rabbit esophageal cells. *Am J Physiol (Gastrointest and Liver Physiol)*, 1999; 276: 507-17.
55. Tobey NA, Sika D, Marten E, et al. Effect of heat stress on rabbit esophageal epithelium. *Amer J Physiol (Gastrointest and Liver Physiol)* 1999; 276: 1322-30.
56. Abdunour-Nakhoul S, Nakhoul NL, Caymaz-Bor C, et al. Chloride transport in rabbit esophageal epithelial cells. *Amer J Physiol (Gastrointest and Liver Physiol)* 2002; 282: 663-75 & 744-9.